

2025 m. gruodžio 1 d.

LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Kopija:

LR Vyriausybės kanceliarijai

LR Užsienio reikalų ministerijai

LR Finansų ministerijai

LR Energetikos ministerijai

LR Žemės ūkio ministerijai

DĖL 2024 M. BIRŽELIO 13 D. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS (ES) 2024/1760 DĖL ĮMONIŲ TVARUMO IŠSAMAUS PATIKRINIMO (CSDDD) IR SU 22 STRAIPSNIU SUSIJUSIŲ RIZIKŲ

Asociacija „Investors‘ Forum“ ir Lietuvos verslo konfederacija, vienos didžiausių Lietuvos įmones, darbdavius ir investuotojus atstovaujančių asociacijų (toliau – Asociacijos), kreipiasi į **Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministeriją, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją, Lietuvos Respublikos finansų ministeriją, Lietuvos Respublikos energetikos ministeriją, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją** dėl verslo bendruomenei, Lietuvos ir viso žemyno pramonei itin aktualaus klausimo – 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1760, dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir Reglamentas (ES) 2023/2859 (toliau – **CSDDD direktyva**) bei su **22 straipsniu susijusių rizikų**.

Pažymėtina, kad su šiuo straipsniu yra susijusi pagrįsta **rizika dėl energinių produktų, naftos ir dujų tiekimo į Europą užtikrinimo ir saugumo**. Tai ypač svarbu, nes Europa neturi kitų būdų pilnai apsirūpinti energiniais produktais, išskyrus jų importą iš trečiųjų šalių, o dėl šių su 22 straipsniu susijusių siūlymų būtų ženkliai apsunkintas šių produktų tiekimas ir nepagrįstai smarkiai sumažėtų kritinių produktų tiekimo į Europą diversifikacija, iškiltų rizika dėl energetinės nepriklausomybės.

Prašome atkreipti dėmesį į įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo direktyvos (CSDDD direktyvos) 22 straipsnio pakeitimus, susijusius su klimato kaitos poveikiui švelninti skirtu pertvarkos planu. Šiuo metu vyksta aktyvūs dialogai dėl daugelio su CSDDD direktyva susijusių straipsnių, o vienas iš klausimų dėl kurių sprendžia ES valstybės narės yra klausimas dėl CSDDD direktyvos 22 straipsnio išbraukimo. Šio straipsnio išbraukimą balsavimo metu jau palaikė Europos Parlamentas, taip pat už 22 straipsnio išbraukimą pasisako Lenkija, Italija, Slovakija, Čekija, Bulgarija, Vengrija bei kitos valstybės narės, o straipsnio palikimą CSDDD direktyvoje palaiko tik mažuma valstybių.

Atsižvelgiant į finalinį derybų dėl CSDDD direktyvos etapą bei daugelį Lietuvos ir Europos pramonei svarbių argumentų, **prašome Lietuvos Vyriausybės institucijų atstovų susipažinti su rašte pristatymais argumentais bei ES Tarybos darbo grupėse palaikyti CSDDD direktyvos 22 straipsnio išbraukimą**. Pažymėtina, kad šio straipsnio išlaikymas direktyvoje turės **neigiamos įtakos pramonei ir ekonomikai, įskaitant tokį galimą poveikį:**

- Galimas energinių produktų tiekimo sutrikimas;
- Kuro, dyzelino ir dujų produktų kainų augimas;
- Šildymo ir elektros kainų brangimas;

- Lietuvoje ir ES pagamintų trąšų kainų augimas, neigiamas poveikis konkurencijai, lyginant su trečiosiose šalyse pagamintais trąšų produktais, Lietuvoje pagamintų trąšų paklausos mažėjimas;
- Neigiamas ekonominis poveikis Lietuvos ir ES ūkininkams;
- Infliacijos ir nedarbo augimas;
- Paklausos didėjimas tokiose trečiosiose šalyje, kaip Baltarusija ir Rusija, pagamintai produkcijai, įskaitant trąšų gaminius;
- Rusiškų energinių produktų paklausos augimas Europoje.

Dėl šių priežasčių prašome atsakingai vertinti CSDDD direktyvos 22 straipsnio įgyvendinimo galimą neigiamą poveikį Lietuvos ir visos Europos Sąjungos pramonei ir ekonomikai **bei šiuo metu vykstančiame ES dialogų ir ES Tarybos darbo grupių formate palaikyti 22 straipsnio išbraukimą iš CSDDD direktyvos.**

Pažymėtina, kad siekiant išlaikyti stabilų energinių produktų tiekimą į ES, saugoti Lietuvos ir viso žemynų energetinį nepriklausomumą bei išlaikyti tvarų kainų augimą daugeliui ES pagamintų produktų, svarbu nepritari 22 straipsnio išlaikymui CSDDD direktyvoje.

Toliau **pateikiame papildomus išplėstinius argumentus** dėl rizikų, susijusių su CSDDD direktyvos 22 straipsniu:

- 1) CSDDD direktyvos pasižymi **eksteritorialiu pobūdžiu** – vadovaujantis 2 straipsnio 2 dalimi, direktyvoje nustatyti reikalavimai taip pat taikomi įmonėms, kurios yra įsteigtos pagal trečiosios valstybės teisės aktus ir atitinka vieną iš šiame straipsnyje nustatytų sąlygų (grynosios apyvartos sąlygas). **CSDDD direktyvos sąlygos gali daryti tiesioginę įtaką įmonės padaliniui Europos Sąjungoje turinčioms tarptautinėms energetikos įmonėms, kurios į ES importuoja energinius resursus iš trečiųjų šalių.**
- 2) **Pertvarkos planų įtraukimas į CSDDD atrodo netikslingas, kadangi pagrindinis direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad įmonės savo tiekimo grandinėse identifikuotų su žmogaus teisėmis ir aplinkos apsauga susijusias rizikas ir jas spręstų, o ne reglamentuoti su klimatu susijusias strategijas.** Paliekant reikalavimus, reglamentuojančius pertvarkos planus išimtinai vien tik įmonių tvarumo ataskaitų teikimo direktyvos (CSRD) apimtyje (pagal kurią iš esmės reikalaujama tokius planus tik paviesti), tai užtikrintų teisinį tikrumą ir pakankamą skaidrumą investuotojams ir suinteresuotosioms šalims, tuo pačiu sudarant sąlygas įmonėms išlaikyti strateginį lankstumą. Be to, tai padėtų išvengti reikalavimų dubliavimosi ir nenuoseklumo, supaprastinti esamą reglamentavimą ir sumažinti administracinę naštą įmonėms.
- 3) Be to, 22 straipsniu įmonėms nustatytas **daug griežtesnis tikslas, susijęs su visuotinio atšilimo apribojimu iki 1,5 °C nei reikalaujama iš valstybių pagal Paryžiaus susitarimą** (pagal kurį atskiroms šalims nėra nustatyti jokie konkretūs su temperatūra susiję tikslai), o tai sukuria neproporcingus reikalavimus. Šią problemą dar labiau paaštrina tai, kad nėra pripažintos metodikos, užtikrinančios 1,5 °C tikslo laikymąsi.
- 4) CSDDD taip pat numatytos **reikšmingos finansinės baudos už direktyvos reikalavimų pažeidimą (bauda yra ne mažesnė kaip 5 % įmonės pasaulinės grynosios apyvartos finansiniais metais,ėjusiais prieš finansinius metus, kuriais priimtas sprendimas skirti baudą).**
- 5) **Atsižvelgiant į tai, įmonės, įskaitant ir už ES ribų įsteigtas įmones, privalo priimti ir įgyvendinti pertvarkos planus, kurių priežiūrą turi vykdyti priežiūros institucijos.** Taigi, įmonės praktiškai bus įpareigosios įgyvendinti pertvarkos planus, kurių vykdymą

- stebės ir vertins administracinės priežiūros institucijos. Šių įsipareigojimų nesilaikymas lems minėtų sankcijų taikymą.
- 6) Pertvarkos planų įgyvendinimas gali būti **ypač sudėtingas ne Europos įmonėms, veikiančioms naftos ir dujų sektoriuje**, kurių planai imtis dekarbonizacijos ar su klimatu susijusių veiksmų iki 2050 m. yra riboti.
 - 7) Didžioji dalis į Europos Sąjungą importuojančių energetikos bendrovių jau yra išreiškusios prieštaravimą dėl CSDDD direktyvos, ypač 22 straipsnio siūlymų – **tarp jų ir euroatlantinės integracijos kriterijus atitinkančios įmonės iš JAV ir Kanados bei šių šalių oficialios institucijos¹.**
 - 8) **Yra rizika, kad gamtinių dujų ir žalios naftos tiekimas į Europos Sąjungą gali būti sustabdytas.** Galimas šių įmonių pasitraukimas iš veiklos Europos Sąjungoje galėtų destabilizuoti rinką ir lemti prekių kainų kilimą, taip pat pakenkti ES energetiniam saugumui.
 - 9) Tiekėjams pasitraukus, kyla rizika, kad naujos sutartys turės būti sudarytos skubiai ir nepalankiomis sąlygomis.
 - 10) Tiekėjų iš minėtų trečiųjų šalių pasitraukimas taip pat gali turėti įtakos **degalų ir trąšų kainoms.**

Dėl šių priežasčių yra siūlomas sprendimas **išbraukti 22 straipsnį iš CSDDD direktyvos ir įvesti susijusius dalinius pakeitimus – išbraukti preambulės 73 punktą, 1 straipsnio 1 dalies c punktą, 36 straipsnio 2 dalies e punktą, taip pat pakeisti 24 straipsnio 1 dalį ir 25 straipsnio 1 dalį.**

Apibendrinant Asociacijos „Investors‘ Forum“ ir Lietuvos verslo konfederacijos kreipimąsi dėl 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/1760, dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir Reglamentas (ES) 2023/2859, **prašome įvertinti kreipimesi pristatomus argumentus ir atsižvelgti į juos CSDDD direktyvos ir 22 straipsnio svarstymo metu ES trialogueose ir ES Tarybos darbo grupėse.**

Atsižvelgiant į mūsų regiono integralumą, ypač energetikos srityje, taip pat prašome valstybės institucijų apsvarstyti aptarti šį klausimą ir bendras pozicijas su kaimyninių Lietuvos partnerių Latvijos ir Estijos institucijomis.

Jei valstybės institucijų atstovams reiktų papildomos informacijos dėl rašte pristatomų klausimų, **asociacijų atstovai yra pasirengę pratęsti dialogą su institucijomis ir detaliau pristatyti rašte pateikimą poziciją.**

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Asociacijos „Investors‘ Forum“ vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė

¹ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-united-states-european-union-framework-agreement-reciprocal-fair-and-balanced-trade-2025-08-21_en